

Møteinnkalling

Utval: **Folgefonna nasjonalparkstyre**
Møtestad: Folgefonnssenteret, Rosendal
Dato: 30.11.2018
Tidspunkt: 12:00

Eventuelt forfall må meldast snarast på tlf. 40904341. Vararepresentantar møter etter nærare beskjed.

Skjema for registrering av informasjon av eksterne for tilgang til sjølvbetjeningsportalen

<https://fmsffmedocvwr.fylkesmannen.no/edocument.viewer/fylkesmannen/eksterne>

Selvbetjening for honorarmottakere

Honorarmottakere har en egen selvbetjeningsløsning på nett, "Betalmeg", der de kan sende inn reiseregninger og honorarskjema. I tillegg kan de bruke DFØ-app.

<https://dfo.no/kundesider/lonn/selvbetjening-for-honorarmottakere>

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 26/18	Godkjenning av innkalling og dagsorden		
ST 27/18	Underskrift av protokoll frå førre møte		
ST 28/18	Oversikt over tiltak 2018 - Folgefonna nasjonalparkstyre 2018		2018/1178
ST 29/18	Framlegg til budsjett for drift av Folgefonna nasjonalparkstyre 2019 - Drift av nasjonalpark- og verneområdestyrer - 2019		2018/13431
ST 30/18	Søknad om tiltaksmidler og bestillingsdialog med SNO - Folgefonna nasjonalparkstyre 2018		2018/1178
ST 31/18	Møteplan for 2019 - Folgefonna nasjonalparkstyre 2018		2018/1178
ST 32/18	Referatsak		
ST 33/18	Delegerte saker		
DS 17/18	Delegert vedtak - Søknad om ekstra løyve til motorferdsel til Holmaskjer turishytte i samband med vedlikehald - Odda / Ullensvang Turlag - Folgefonna nasjonalpark		2018/11141
DS 18/18	Partsbrev - Folgefonna Nasjonalpark - Droneflyging i samband med sauesanking i Bondhusdalen		2018/11224
DS 19/18	Delegert vedtak - Folgefonna nasjonalpark - Helikoptertur til Sauanuten for henting av sau		2018/11826
DS 20/18	Delegert vedtak - Folgefonna nasjonalpark - Overvåkning av landets vannressurser - Landingstillatelse for helikopter		2018/11685
DS 21/18	Delegert vedtak - Folgefonna nasjonalpark - Hydrologiske målinger - Transport med helikopter og snøcooter		2018/14010
DS 22/18	Delegert vedtak - Folgefonna Nasjonalpark - Droneflyging i samband med sauesanking i Bondhusdalen		2018/11224
ST 34/18	Eventuelt		

ST 26/18 Godkjenning av innkalling og dagsorden

ST 27/18 Underskrift av protokoll frå førre møte

Arkivsaksnr: 2018/1178-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 22.11.2018

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	28/18	30.11.2018

Oversikt over tiltak 2018 - Folgefonna nasjonalparkstyre 2018

Verneområde	Skildring	Søkt om	Tildelt	Brukt
TILTAKSMIDLER				
	TILDELT		410 000	
Bondhusdalen LVO	Reparere bru ved Sandarvollen <i>Brua på Sandarvollen treng rekkverk etter ein flaum</i>	10 000		10000
Buer LVO	<i>Stien til Buerbreen er mykje brukt (over 20 000 besøkande kvart år). Nokre parti av stien er vanskeleg å forsere og andre parti er sterkt prega av slitasje og treng tilrettelegging for å vere trygge.</i>	100 000		100 000
Tokheimslia	<i>Utbetring av Ridentien i Tokheimslia</i> Ridesti til Folgefonna er ein del av den historiske vandreruta over Folgefonna. Stien går frå Tokheim i Odda til turisthytta Holmaskjær og vart opna i 1902. Stien vart restaurert i 2000-2002. Stien går i eit bratt landskap med mykje lausmassar. På grunn av aukande nedbør og fleire store snøskred har stien vorte vaska vekk mange plassar. Strekninga som skal forbetrast går delvis inn i Buer landskapsvernområde. Dette er ein av hovudinnfallsårene inn i Folgefonna nasjonalpark. Odda/Ullensvang turlag har sett ned ei prosjektgruppe som tek på seg arbeidet med restaureringa. Det er søkt om pengar til DNT, Odda kommune, og diverse sparebankstiftingar. Totalsum for tiltaket er rekna til 1 million kroner og nasjonalparkstyret vil bidra i eit spleiselag.	300 000		300 000
Sum				410 000
DRIFTSMIDLAR	TILDELT		215 000	
Folgefonna NP	Miljødirektoratet vil ha standardiserte brukarundersøkingar i alle nasjonalparkane i landet	265 000		
Folgefonna nasjonalparkstyre	Møtegodtgjersle og reiserefusjonar			25 095
Møter				2 675
Brukarundersøking	Trykking av skjema og annonsering			

				21 355
Punsjing og brukerundersøkelse	Vert delvis dekket av lønsbudsjettet til FM			134 107
Etterundersøking	Etterundersøking og analyse av data sett bort til Oslo Economics. Første del vert fakturert i år			?
Forprosjektering av innfallsport Langfoss				30 000
SUM				213 232

Arkivsaksnr: 2018/13431-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 29.10.2018

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	29/18	30.11.2018

Framlegg til budsjett for drift av Folgefonna nasjonalparkstyre 2019 -

	Budsjett 2019	Merknader
Driftsutgifter for utvala		
Møtegodtgjersle for Folgefonna nasjonalparkstyre	71 415	sjå eige oppsett
Reiseutgift Folgefonna nasjonalparkstyre	36 030	sjå eige oppsett
Møteutgift Folgefonna nasjonalparkstyre	40 000	sjå eige oppsett
Sum Folgefonna nasjonalparkstyre	147 445	
Reiseutgifter for rådgivende utval	6 000	1 møte, 12 repr, 500,- per repr
Møtekostnader rådgjevande utval	5 000	1 møte
Sum Rådgjevande utval	11 000	
Sum driftsutgifter	158 445	
Utgifter i samband med forvaltingsplan, besøksstrategi og skjøtselsplanar		
Informasjons- og dialogmøter i samband med besøksstrategi	25 000	
Kartografiske tenester til brukarundersøking	50 000	
Kartlegging og plan for uttak av framande bartre i Hattebergsdalen landskapsvernområde	100 000	
	25 000	
Berekna kostnadar	333 445	

Estimering av utgifter til møtegodtgjersle 2019 for Folgefonna nasjonalparkstyre											
Grunnlag fra Statens Personalhandbok 2018			utvalgsgodtgjøring fra 1. januar 2018:				Timeforbruk				
			Leder:		595				* = inkl. like lang tid til førebuing som møtets varighet		
			Øvrige medlemmer:		450						
Skisse til møteplan:											
Møtedato	Type	Tal timar	Tal deltakarar	Timebruk leiar		Kostnad leiar (kr)	Timebruk øvrige (t)		Kostnad øvrige (kr)	SUM møte	Kommentar
xx.02.2019	Styremøte m/fagleg rådgjevande utval	5	6	5		2 975	30		13 500	16 475	Prioritering av tiltak
xx.06.2019	Styremøte m/synfaring	4	6	3	*	1 785	24		10 800	12 585	
xx.09.2019	Styremøte m/synfaring	6	6	6	*	3 570	36		16 200	19 770	Styremøte/synfaring og overnatting
xx.11.2019	Styremøte	4	6	3	*	1 785	24		10 800	12 585	Bestillingsmøte
	Tapt arbeidsforteneste									10 000	Laust estimat
SUM møtegodtgjersle 2018										71 415	
Køyre-/reisegodtgjersle											
Basert på køyreavstand frå rådhus/heimstad til Rosendal			6	1 501	4					36 030	
SUM reiseutgift 2018										36 030	
Leige av lokalar, overnatting, samt servering under styremøtene:											
3 ordinære møte (møterom, lunsj, kaffe/te med meir)										5 000	
Nasjonalparkkonferanse 2 dager + overnatting, middag, lunsj med meir. For styret (3 stk)										15 000	
1 stk kombinerte styremøte med synfaring inkl, lunsj, middag,										20 000	

overnatting								
SUM møteutgift 2019								40 000
Estimerte utgifter i samband med møte i Folgefonna nasjonalparkstyre 2019								147 445

Grunnlag for køyregodtgjersle

Sats for 2018	3,9	Per km		
	t/r		Køyring per møte i Rosendal	x4 møte
Rosendal-Jondal	53	106	413	
Rosendal - Odda	45	90	351	
Rosendal - Kinsarvik	87	173	676	
Rosendal - Etne	62	124	484	
Rosendal - Bondhus	26	52	203	
Rosendal - Ænes	16	32	125	
Gjennomsnitt		96	375	1501

dvs. 1578 kroner i
løyregodtgjersle til kvart av
styremedlemma

Arkivsaksnr: 2018/1178-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 20.11.2018

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	30/18	30.11.2018

Søknad om tiltaksmidlar og bestillingsdialog med SNO - Folgefonna nasjonalparkstyre 2018

Forvalters tilråding

Bakgrunn for saka

Bestillingsmøte er ein formalisert prosess mellom forvaltingsstyresmakta og Statens naturoppsyn (SNO) lokalt. Prosessen har som føremål å sikre god dialog og føreseieleg prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av dei tiltak i felt som SNO kan utføre. Vi vil prioritere innsatsen frå lokalt SNO for feltsesongen 2019.

Elektronisk søknadssenter (ESS) skal nyttast for innmelding av trong for midlar til tiltak i verneområda. Frist for innmelding av tiltak er 10. januar 2019.

Tiltak som vert prioriterte framover må vere forankra i forvaltingsplan og besøksstrategi.

Forslag til tiltak 2019

Verneområde	Skildring	Søkt om
Hattebergsdalen LVO	Kartlegge og lage ein plan for fjerning av framande treslag i Hattebergsdalen landskapsvernområde. Dette er eit ledd i arbeidet med å fjerne alle framande artar og hindre spreiding av framande artar inne i	100 000

	verneområda. Planen skal innehalde oversikt over alle førekomstar, tilråding på korleis uttak skal gjerast og kostnadsoverslag på kvart enkelt tiltak. Dette skal fungere som eit grunnlag for å søke om tiltaksmidlar påfølgande år.	
Folgefonna NP	Mål: Å lage ein kort informasjons/introduksjonsfilm om Folgefonna nasjonalpark i tråd med merkevarestrategi	150 000
Folgefonna NP	Informasjonstiltak i Buer	50 000
Folgefonna NP	Informasjonstiltak i Jondal	50 000
Folgefonna NP	Informasjonstiltak på Langfoss	50 000
Buer LVO	To ferdselsteljarar	
Bondhusdalen LVO	To ferdselsteljarar	
Hattebergsdalen LVO	To ferdselsteljarar	

Ferdselsteljarar

Bestilling frå SNO/MDIR

Buer – Buerbreen og Reinanuten

To ferdselsteljarar.

Grunngjeving: Ferdselsteljaren vi sette opp på stien til Buerbreen vart øydelagt tidleg i sesongen og vi fekk ikkje gode tal herifrå. Innfallsporren Buer fekk dobla parkeringskapasitet i 2017. Det er vesentleg behov for tilrettelegging og avbøtande tiltak som følgje av det auka besøket. Vi må sjå kor mange som går dei to stiane og så kan vi lage eit forholdstal og bruke til å estimere kor mange som går i området basert på passeringar i parkeringsbommen i åra framover. Det største presspunktet i verneområda våre og forventa stor auke i besøkande.

Bondhus

To ferdselsteljarar

Grunneigarane i Bondhus merkar eit høgare press på areala ved parkeringsplassen i høgsesongen og det er ønskjeleg å halde fram overvakinga i 2019 for å sjå kva tiltak som er naudsynte. Bergen og Hordaland turlag har ønskje om å utvide ei av hyttene på Fonnabu og Gardshammarvegen vert mykje reklamert gjennom Historiske vandreruter og vi ønskjer difor ein teljar som kan stå i Gardshammarvegen og vise kor stor del av trafikken som går den vegen.

Hattebergsdalen

To ferdselsteljarar

Det er gjort arbeid med å sikre stien rundt Hattebergfossen ved inngongen til Hattebergsdalen landskapsvernområde. Dette området har stort potensiale for å

formidle kultur- og landskapsverdiar i både landskapsvernområdet og det verna kulturlandskapet knytt til Baroniet i Rosendal. Det er ønskeleg med ein teljar på stien ved fossen og ein teljar på grusvegen inn dalen. Det var ein teljar på vegen i 2018, men han vart øydelagt og ga ingen gode resultat.

Satsingsområde – restaurering av våtmarker

Er det nokre aktuelle våtmarker i våre verneområde?

Plan for å fjerne framande treslag

Forvaltingsplanen har som mål å fjerne framande treslag inne i verneområda. Vi treng ein plan for kor det er tre som må ut, kor mykje det er snakk om, best mogleg teknikk for å fjerne dei og eit kostnadsoverslag for kvar bestand, Det finst ingen plan for det til no, eller oversikt over kva som må fjernast. Aktuelt tiltak er å lage ein kartlegging av framande tre og korleis dei kan hoggast med eit kostnadsoverslag. Vidare arbeid blir å sikre avtaler med grunneigarane, skaffe skjøtselsmidlar og finne ut kven som skal gjennomføre tiltak.

Fra: Haavik, Astrid Bakke[fmhoabh@fylkesmannen.no]

Dato: 30. okt 2018 13:55:12

Til: Fylkesmannen i Hordaland, *Postmottak

Tittel: VS: Rammer og opplegg for nasjonalpark- og verneområdestyrer 2019

Fra: Kristin Sundal

Sendt: torsdag 25. oktober 2018 14:43

Til: Østereng, Geir ; Kollstrøm, Rolf ; Vistnes, Ingunn Ims ; Hansen, Stine Emilie Nøding ; Baardvik, Bjørn Morten ; Birkeland, Ingve ; Skjemstad, Oddrun ; Benonisen, Rune ; Blixgård, Asgeir ; Baardvik, Bjørn Morten ; Etnestad, Hanne ; Lamo, Torhild ; Wika, Jannike Elise ; Lium, Sigrid Elise ; Ingvaldsen, Inge Sollund ; Grønmyr, Brit ; Bach, Steinar ; Tødås, Tore ; Haug, Astrid Alice ; Nisja, Eli Grete ; Berger, Marit Sophie ; Thyrum, Kirsten ; Børve, Lars ; Bjurstedt, Carl Severin ; Sørli, Kristine ; Øyjordet, Ingvild ; Grevrusten, Stein Magne ; Berge, Eirin ; Dalen, Bjørn ; Sveen, Kari ; Ullring, Ulf ; Liebe, Morten ; Moen, Hege Sæther ; Nystad, Ingvild Hansen ; Nedrelo, Eldrid ; Knagenhjelm, Maria Collett ; Røyrvik, Alf Erik ; Nornes, Anbjørg ; Haavik, Astrid Bakke ; Gulbrandsen, Jenny Marie ; Sødergren, Guro ; Odden, Alf ; Haug, Jørn Trygve ; Solstrand, Maria-Victoria ; Buttingsrud, Trond Erik ; Jaren, Hege ; Peter C A Köller ; Johannessen, Morten ; Olsen, Monika ; Nystuen, Hilde ; Ødegaard, Ragnar ; Kildahl, Henriette Othilie Bøe ; Strandli, Bjørn

Kopi: Line-Kristin Larsen ; Postmottak Miljødirektoratet

Emne: Rammer og opplegg for nasjonalpark- og verneområdestyrer 2019

Vår ref.: 2018/12402

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Vennlig hilsen

Kristin Sundal

konsulent, naturavdelingen

Miljødirektoratet

Telefon: 03400 / 73 58 05 00

Mobil: 913 62 087

E-post: kristin.sundal@miljodir.no

www.miljodirektoratet.no - www.miljostatus.no

Innspill om ønsket SNO ressurs. (Sett inn nye linjer for hvert bestilte oppdrag)

	År:							
	Bestiller:							
Verneområder	Prioritet (kategori 1, 2, 3)	Verneområde/innsatsområde/ lokalitet	Forankring og beskrivelse av oppdraget	Anslått tidsbruk i dagsverk	Metodebeskrivelse evnt henvisning	Rapportering (rapportformat, lagringssted for rapp., egenskapsdata ol.). Stand. rap.verktøy som Verneomrdlogg, Artsobs, Natstat, anmeldelsesbase og Rovbase skal benyttes.	Rapporteringsfrist	Ansvarlig i SNO-L
Tilsyn/kontroll Tiltak (skjøtsel/tilrettelegging) Kartlegging/registrering/overvåking (inkludert bevaringsmål) Naturveiledning/informasjon								

D. Strategi for bruk av tiltaksmidler

Det overordna målet for forvaltning av verneområder er at verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde skal ivaretas. I forslaget til statsbudsjett for 2015 (Prop.1S (2014-2015)) sies det slik:

«Dei verna områda representerer store ressursar og høve til opplevingar, samtidig som dei sikrar naturverdiar og områda sin funksjon som leveområde for planter og dyr. God forvaltning i desse områda som byggjer opp under verneformålet slik at verneverdiane ikkje blir reduserte eller øydelagde som følge av inngrep eller bruk som ikkje er berekraftig er ein føresetnad, både for å ta vare på dei økosystema som er sikra for framtidige opplevingar og for verdiskaping i utmarkskommunane no og i framtida».

Gjennomføring av konkrete, praktiske tiltak i verneområdene er en del av forvaltningen av verneområdene og skal sammen med praktisering av verneforskriften og annet arbeid bidra til å oppnå disse målsettingene. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde gir de ytre, formelle rammene for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres.

Det overordnede målet er at tiltaksmidlene skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres.

Målet for tiltaksarbeidet i verneområdene er at andel truede verneområder skal reduseres til 20 % innen 2020.

Rapportering av gjennomførte tiltak, rapportering av bruk av midler og dokumentasjon av resultater blir sentralt for å vurdere om målet nås.

De sentrale utfordringene for arbeidet med tiltak i verneområder kan kort oppsummeres slik:

- Andelen truede verneområder går ikke ned, på tross av styrket innsats. Et økt antall verneområder, men en stabil andel truede områder innebærer at antall truede områder har økt.
- Mange helt nødvendige restaurerings- og skjøtselstiltak er svært kostbare, særlig gjelder dette restaurering av våtmark og uttak av fremmede treslag som sprer seg aggressivt inn i og innen verneområder.
- Skjøtselstiltak i verneområder krever oppfølging over mange år. Allerede igangsatte prosjekter binder en stadig større del av tildelte midler, og begrenser

handlingsrommet. Å oppgi allerede igangsatt skjøtsel innebærer som hovedregel at investeringen går tapt.

- Vedlikehold av tilretteleggings- og informasjonstiltak (besøksforvaltningstiltak) binder tilsvarende som for skjøtselstak en stadig større del av tildelte midler.
- Et økt antall nye aktører er blitt forvaltningsmyndighet for verneområder og dermed også ansvarlig for bestilling og oppfølging av tiltak. Dette innebærer et stort opplærings- og informasjonsbehov. I tillegg vil det være en balansegang mellom de nasjonale faglige føringer for bruk av tiltaksmidlene og et ønsket lokalpolitisk rom for prioritering.
- Stor variasjon er et kjennetegn ved norsk natur, og et «typisk fylke» strekker seg fra hav til høyfjell. Å gi anbefalinger om valg av metodikk ved skjøtsel krever kunnskap om og kompetanse på svært mange ulike naturtyper. Det er stort behov for videre forskning og kunnskap- og kompetanseutvikling. Dette vil gi grunnlag for klarere anbefalinger/forutsetninger om metodikk fra Miljødirektoratet til forvaltningsmyndighet generelt og i konkrete saker.
- Fortsatt landbruksdrift og spesielt tilgang på beitedyr er viktig for skjøtsel av kulturbetingede naturtyper i verneområder. Avstand mellom verneområde og gårdsbruk med beitedyr er en kritisk faktor for å gjennomføre skjøtsel i mange verneområder
- Overvåking av tilstand og overvåking av effekten av gjennomførte tiltak må skaleres opp.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler

Nedenfor gis en oversikt over hvilke prioriteringer som vil bli fulgt ved fordelingen av tiltaksmidlene til skjøtsel og besøksforvaltning. I tillegg er det noen andre faktorer som også vil ligge til grunn for prioriteringene.

For å sikre at tiltak i verneområder gir størst mulig miljøgevinst og skjer på en mest mulig kostnadseffektiv måte, er det avgjørende at en har en god forvaltningsplan som basis jf. også postbeskrivelsen for post 1420.31. For nasjonalpark- og verneområdestyrene som er i gang med en forvaltningsplanprosess, skal en flerårig tiltaksplan ligge til grunn for prioriteringene.

Tiltak med formål om å redusere trusler skal være rettet mot den/de viktigste truslene i det aktuelle området..

For skjøtelsprosjekter gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Pågående skjøtelsprosjekter. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 2: Tiltak i områder som er akutt truet og med behov for skjøtsel. Ramsarområder har høyeste prioritet.
- Prioritet 3: Tiltak i områder med identifiserte trusselfaktorer, men der det ikke er behov for akutte tiltak

For områder under prioritet 2 over er det ikke aktuelt å prioritere midler til besøksforvaltningstiltak før det er iverksatt tiltak mot trusselen/truslene og situasjonen er under kontroll. Et unntak fra dette er dersom forstyrrelse er trusselen og dersom problemet kan løses ved besøksforvaltningstiltak.

For besøksforvaltningstiltak gjøres følgende prioriteringer:

- Prioritet 1: Ferdigstilling av påbegynte tiltak som fremmer eller er nødvendige for å ivareta verneformålet.
- Prioritet 2: Tiltak i verneområder som har utarbeidet besøksstrategi som en del av forvaltningsplanen. I perioden 2014 – 2017 vil det bli prioritert midler til de fire nasjonalparkene (Hallingskarvet, Rondane, Jotunheimen og Varangerhalvøya) som er utvalgt som piloter for å utvikle besøksstrategier. Det vil være et årlig økende finansieringsbehov i pilotperioden.
- Prioritet 3: Tiltak i områder der det er akutt behov for å ivareta verneverdiene. Følgende prioritering skal legges til grunn i slike områder (i prioritert rekkefølge):
 - 1) Tiltak som ivaretar verneverdiene
 - 2) Formidling av verneverdier
 - 3) Tiltak for å fremme friluftslivet
- Prioritet 4: Etablering av første gangs informasjonstavler i områder hvor det er behov

Fylkesmennene tildeles et samlet beløp til vedlikehold av informasjonsmateriell, skilting m.v. For kommuner og nasjonalpark-/ verneområdestyrer meldes behov for vedlikehold inn gjennom bestillingsdialogen i tråd med tidligere praksis.

I tillegg til overstående prinsipper for fordeling av tiltaksmidler, skal følgende tillegges vekt ved prioritering mellom likeartede tiltak:

- ◆ Kostnadseffektivitet, ut fra et mål om mest mulig forbedring av tilstand pr. krone
- ◆ Samfinansiering med andre aktører
- ◆ Prosjekter som involverer/drives med dugnadsinnsats av grunneiere, frivillige lag og foreninger.

Andre forhold

Erfaringer med tiltak i verneområder over de siste årene har gitt erfaringer med rekke problemstillinger. Flere slike problemstillinger og retningslinjer for fordeling av midler omtales under.

Kartlegging

Tiltaksposten skal i utgangspunktet ikke benyttes til generelle kartlegginger. Kartlegging som er nødvendig for å planlegge tiltak kan finansieres over denne posten.

Planavklaring og forprosjektering

For større tiltak som krever planavklaring skal dette foreligge så langt som råd før tiltaket innmeldes, slik at det ikke gis midler til et tiltak som i realiteten ikke kan igangsettes samme budsjettår. Midler til forprosjektering kan tildeles. Tillatelse fra grunneier skal foreligge før tiltaket blir vurdert.

Installasjoner i verneområder

Større besøksanlegg og installasjoner i verneområder må være del av en besøksstrategi for kunne bli prioritert. Fugletårn er et tiltak som går igjen i bestillingsdialogen, og ofte er det her snakk om svært dyre anlegg. Eventuelle nye installasjoner av denne typen kan finansieres over tiltaksposten, men det vil være krav om betydelig samfinansiering for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforhold og vedlikeholdsansvar avklares på forhånd.

Tiltak utenfor verneområder

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor enkelte verneområder, er en ofte avhengig av at naturtilstanden utenfor verneområdet er god. I noen tilfeller vil det derfor være nødvendig å gjennomføre tiltak både innenfor og utenfor verneområdene for å ivareta verneverdiene innenfor verneområdet. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere utenfor verneområdet.

Bruk av plantevernmidler i skjøtsel av verneområder

Skal man få bukt med fremmede arter eller gjengroingsarter i verneområdene, må metodikk som gir et realistisk tidsperspektiv for bekjempelse vurderes, og det må legges vekt på effekten og kostnader av de ulike metodene. Store kostnader til gjentatt manuell rydding kan vanskelig forsvares i en større sammenheng dersom avgrenset og forsvarlig bruk av plantevernmidler kan fjerne trusler fra et verneområde. Kjemikaliebruken må vurderes i forhold til hvor sterkt arten truer verneverdiene på kort og på lengre sikt. Behovet for tiltak og aktuelle metoder må vurderes konkret i det enkelte tilfelle, og det er forvaltningsmyndigheten for det enkelte verneområde som skal foreta disse vurderingene.

Typeområder

For å ivareta naturtyper som er avhengig av skjøtsel og med vekt på regional variasjon, foreslås det å utrede en ordning med nasjonale typeområder. Det må først gjennomføres en analyse for å identifisere hvilke områder som skal velges ut. Skjøtselen i typeområdene skal være mer intensiv og dekke større areal enn i andre verneområder. Ved behov for forsknings- og utviklingsarbeid i forbindelse med skjøtelsesmetoder, overvåking med mer skal dette legges til disse områdene. Kunnskap fra typeområdene skal brukes i andre liknende verneområder. Ved begrenset ressurstilgang, skal typeområdene prioriteres høyt. Kriterier som legges til grunn for utvelgelse;

- Området har forvaltningsplan eller skjøtelsesplan
- Området skal ha bevaringsmål, være basiskartlagt og følge et etablert overvåkningssystem

Området skal være repræsentativt for den aktuelle

Nasjonalparkstyrever og verneområdestyrever

Trondheim, 24.10.2018

Deres ref.:
2018/12402

Saksbehandler:
Line-Kristin Larsen

Rammer og opplegg for verneområdestyrever - Innmelding av behov for tiltaksmidler og bestilling av tjenester av SNO - 2019

Elektronisk søknadscenter (ESS) skal benyttes for innmelding av behov for midler til tiltak i verneområder. Frist er 10. januar 2019.

1. Post 1420.31 – Midler til tiltak i verneområder

Innmelding av tiltak

- Ved innmelding om tiltaksmidler for nasjonalpark- og verneområdestyrever skal styret være avsender med eget unikt navn, ikke fylkesmannen.
- Budsjettposten 1420.31 er en statlig investeringspost og ikke en tilskuddspost. Innmeldingen skal utelukkende være for midler til tiltak i regi av styret som forvaltningsmyndighet, og ikke en liste over tiltak som kommuner, private aktører eller andre ønsker å utføre.
- Innmeldingen skal være forvaltningens liste over prioriterte tiltak som planlegges gjennomført i 2019, ikke en flerårig tiltaksliste inkludert tiltak som ikke skal gjennomføres i 2019.

For Hardangervidda nasjonalpark og tilhørende verneområder hvor det ikke er forvaltningsstyre ennå, skal fylkesmannen som forvaltningsmyndighet ivareta innmeldingen for 2019.

I tillegg til hovedtildelingen basert på innmelding i ESS fordeles det midler via 3 supplerende tildelinger gjennom året for å dekke utforutsette utgifter som oppstår utenom den årlige søknaden om midler. Det kan søkes på både post 1420.31 og post 1420.21. Søknad om midler via supplerende tildelinger sendes som e-post til line-kristin.larsen@miljodir.no.

Prioritering av tiltak

Det overordnede målet for tiltaksmidlene er at de skal brukes slik at naturtilstanden i verneområdene bedres. Ved bruk av midlene følges derfor bestemte prioriteringer, se vedlegg 2; Strategi for bruk av tiltaksmidler.

Om lag 27 % av verneområdene i Norge er truet, basert på opplysninger i Naturbase, som fortløpende oppdateres av forvaltningsmyndigheten for verneområdene. Miljødirektoratet har et mål om at maksimalt 20 % av norske verneområdene er truet innen 2020. For å kunne nå dette målet, er det viktig at tiltak som bedrer tilstanden til verneverdiene prioriteres høyt. For nasjonalparker er slitasje og forstyrrelse av dyrelivet blant de største truslene, mens det for landskapsvernområder er manglende skjøtsel som er en av de viktigste trusselfaktorene.

Alle innmeldte tiltak skal være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtelsesplan, merkevarestrategi, samt andre relevante styringsdokumenter.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavspøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes.

Fellingsinstruksen gjelder ikke for tjenesteytere som ikke er kontraktet gjennom SNO, dvs at deres virksomhet må følge den ordinære jaktlovgivningen, med de rammene og begrensningene i blant annet virkemiddelbruken som ligger i denne.

Besøksforvaltning og implementering av merkevaren Norges Nasjonalparker

Stortinget har gjennom behandlingen av friluftsmeldingen bestemt at merkevaren *Norges nasjonalparker* skal implementeres. Dette blant annet for at verneområdene våre skal gis et felles uttrykk og framstå mer helhetlig. All informasjon knyttet til ny merkevare legges fortløpende ut i [Designmanualen](#). Her fins lenker til samtlige veiledere og andre skriv tilknyttet merkevaren.

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til merkevaren Norges nasjonalparker og være forankret i en besøksstrategi, og alle henvendelser knyttet til merkevare kan rettes til merkevare@miljodir.no.

Besøksstrategi

Alle nasjonalparker skal ha levert en besøksstrategi innen 2020. Arbeidet med besøksforvaltning i de enkelte verneområdene må tilpasses behov og kompleksitet. Miljødirektoratet har laget en veileder for enkel besøksstrategi tilpasset verneområder med relativt lite besøk og få utfordringer knyttet til de besøkende.

Besøksstrategien regnes som en del av forvaltningsplanen og skal på lik linje med forvaltningsplan inn til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Den skal også ut på høring før endelig godkjenning. Det vil ikke bli tildelt midler til etablering av innfallsporter eller lignende tiltak uten en godkjent plan for besøksforvaltning. Eksempler på ferdige besøksstrategier og veiledningsmateriell for

besøksstrategier og innfallsporter finner dere i [Designmanualen](#). Forvaltningsmyndigheten bør bidra til å dele sine resultat med hverandre, ved å tilføye strategier og plakater som vedlegg (PDF) på sine respektive verneområder i Naturbase.

Nytt i ESS fra og med 2019 er at det skal hakes av for om besøksstrategi er under utarbeidelse/ferdig eller ei.

Verneskiilt

Rammeavtalen med Grafika AS om levering av verneskiilt og underskiilt, skal brukes av alle som skal bestille slike. Skiltstenger må anskaffes av den enkelte. Se også eget [Notat om festeanordninger for verneskiilt](#).

For bestilling av skilt se Grafikas hjemmesider <https://www.grafika.no/verneskiilt>. Se også [Retningslinjer for bruk av verneskiilt \(juni 2018\)](#).

Vi ber dere melde inn *totalt behov for midler til nye verneskiilt/underskiilt* i 2019. Prisgrunnlag per skilt er kr 200, mens skiltstenger er kr 100. Innmeldingen gjøres i ESS, og det skal benyttes én linje der også antall skilt/stenger tallfestes i merknadsfeltet.

Kartlegging og overvåking

Overvåking av bevaringsmål (evt. annen kartlegging/overvåking) som ønskes gjennomført av SNO, skal synliggjøres i vedlagte bestillingsskjema.

Nytt for i år er at post 1420.31 også kan brukes til nødvendige utredninger i forkant av tiltak, informasjonstiltak og skjøtsels- og tilretteleggingstiltak.

Behov for større kunnskapsinnhentinger som f.eks. sårbarhetskartlegginger, brukerundersøkelser, kartlegging av dyreliv o.l. meldes inn på post 21. Det er ikke behov for å melde det inn på post 31 i ESS i tillegg.

2. Innmeldinger av diverse andre behov

Forvaltningsplaner

Forvaltningsplaner er viktige verktøy i forvaltningen av verneområder. Det er behov for å effektivisere arbeidet med forvaltningsplaner, og for å gjøre forvaltningsplanen til et mer dynamisk planredskap. Miljødirektoratet har derfor utviklet Forvaltningsplan på nett for verneområder (FPNV) <https://fpmv.naturbase.no/>.

Alle nye planer, samt planer som er i oppstartsfasen, skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Det er utarbeidet en detaljert brukerveiledning for FPNV.

Bevaringsmål

Bevaringsmål som skal følges opp må legges inn i Fagsystem for verneområdeforvaltning (NatStat). NatStat er oppgradert (m.a. tilpasset til NiN2.1) og ryddet for ufullstendige/feilførte bevaringsmål. En testversjon av NatStat er tilgjengelig. Når det er verifisert at systemene fungerer, vil

produksjonsversjonen av NatStat gradvis åpnes for bruk. Brukere som behersker bevaringsmålarbeid i test, kan be om brukerrettigheter til produksjonsversjonen. Forvaltningsmyndigheten oppfordres til å gå nøye gjennom bevaringsmålene som ligger i reviderte NatStat, og endre, evt. slette uaktuelle mål. Alle bevaringsmål i NatStat skal overvåkes i samsvar med oppsatt overvåkningsfrekvens. Før nye bevaringsmål legges inn i NatStat, må rutiner for overvåking avtales med SNO, eventuelt med andre aktører. Bevaringsmål som er ufullstendige, feilførte, eller som ikke overvåkes i samsvar med angitt frekvens kan bli slettet. Overvåkningsapplikasjonen NatReg driftsettes samtidig med nye NatStat. Vi anbefaler at all overvåkning skjer ved hjelp av NatReg (for iOS eller Andriod).

Miljødirektoratet forventer at følgende bevaringsmål planlegges for innlegging i NatStat i 2019:

1. Når nye forvaltningsplaner utarbeides, skal forvaltningsmyndigheten utarbeide bevaringsmål for det aktuelle verneområdet der dette er aktuelt.
2. Forvaltningsutfordringer (bevaringsmål) som er omtalt i eksisterende forvaltningsplaner, og som forvaltningsmyndigheten ønsker å følge opp gjennom tiltak/skjøtsel i 2019 eller 2020.
3. Øvrig tiltak/skjøtsel som forvaltningsmyndigheten ønsker å følge opp i 2019 eller 2020.
4. Bevaringsmål som bestilles av Miljødirektoratet, enten gjennom embetsoppdraget eller avtales med den enkelte forvaltningsmyndighet

Restaurering av myr og annen våtmark

Innmelding av behov for midler til restaureringstiltak over post 1420.38 skal 2019 gjøres fra egen inngang i ESS. Fristen for innmelding av potensielle restaureringsarealer (både innenfor og utenfor verneområder; i tråd med *Plan for restaurering av våtmark i Norge*) er også 10. januar 2019.

Sjøfuglovervåking

I 2015 laget Miljødirektoratet et utkast for overvåking av sjøfugl i verneområder. Målsettingen rettet seg spesifikt mot hekkende sjøfugl. Året etter lanserte Miljødirektoratet et felles system i Artsobservasjoner (Miljodir_sjøfugl_verneomraader) for å registrere slike overvåkingsdata. Rammeverket for denne overvåkingen er ennå ikke bestemt, men Miljødirektoratet planlegger likevel å gjennomføre slik overvåking også i 2019.

I 2018 fikk syv fylker tildelt midler (Oslo og Akershus, Telemark, Aust- og Vest-Agder, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Trøndelag og Nordland). I utkastet nevnt over ble det åpnet for årlig overvåking i Telemark og Aust- og Vest-Agder. Miljødirektoratet ber derfor om at disse fylkene også søker om midler i 2019. Øvrige fylker som fikk midler i 2018 kan også søke for 2019, men vil bli prioritert etter de fylkene som sto uten midler i 2018.

Søknaden må inneholde følgende: Hvilke verneområder ønskes overvåket, beløp (eks. mva.), og hvem som skal utføre overvåkingen. Eventuelle behov for bistand fra SNO (transport, overvåking) må også framgå.

Overvåking av sjøfugl i verneområder finansieres over en annen budsjettpost enn 1420.31, og skal *ikke* meldes inn i ESS. Vi trenger likevel oversikt over behov for 2018 raskt, særlig av hensyn til SNO og eventuell koordinering.

Søknader om støtte sendes til tore.opdahl@miljodir.no, og frist for å melde inn slike behov er 10. januar 2019.

Ferdsestallere

Behov for elektroniske ferdestallere meldes inn i ESS. Dette gjelder både de som ikke har og de som allerede har ferdestallere tilgjengelig. Den totale etterspørselen avgjør om Miljødirektoratet må investere i nye tellere, eller om det er tilstrekkelig å rullere de omlag 120 tellerne vi har pr i dag. Miljødirektoratet mener det er viktig både ut fra hensynet til kostnader, kompetanse og personellressursen at tellerne eies og driftes av direktoratet. Dataene fra tellerne går inn i én og samme base, og kan dermed brukes både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Tellere skal primært benyttes ved før- og etterundersøkelser ved større tilretteleggingstiltak, ved nødvendig kartlegging av ferdestall ved utarbeidelse av besøksstrategier, eller som del av overvåkingsprogrammer. Normalt er det tilstrekkelig med tellinger 1-2 sesonger, med eventuelle gjentakelser etter 8-10 år. Behov for personalressurser i felt fra SNO for oppsetting og drift, meldes inn i bestillingsskjemaet. SNO eller en av SNOs tjenesteytere (etter avtale med SNO) skal bistå ved utsetting og innrapportering av koordinater, stedsnavn og innlegg i basen.

Marint søppel

Det er flere av verneområdestyrene som melder inn behov for opprydding av søppel. Dette kan i enkelte av områdene være en stor utgiftspost. Miljødirektoratet har en egen tilskuddspost (post 71) som omhandler marin forsøpling. Forvaltningsmyndigheten vil her kunne oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer (som friluftsråd) til å søke (se egen post i ESS) for så å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene.

3. Innspill til prioriteringer og bestilling av personalressurser fra SNO-personell og deres tjenesteytere

Bestillingsmøtet mellom forvaltningsmyndigheten og SNO-L er en formalisert prosess for å sikre god dialog og forutsigbarhet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats og gjennomføring av tiltak i felt som SNO kan utføre. **Bestillingsmøte 1** avholdes i november/desember hvor rapport og erfaringer fra året som har gått gjennomgås. Både forvaltningsmyndighet og SNO bidrar med sine erfaringer og diskuterer utfordringer og behov for kommende år. Bestillingene sendes inn (se under) og etter at budsjettildelingen er gjennomført (februar/mars), gjennomføres **bestillingsmøte 2** hvor endelig prioritering av SNOs innsats avtales.

I forslag til statsbudsjett for 2019 står følgende under postbeskrivelsen av 1420.31 (utdrag):

"Behovet for, og prioritering av oppsynet i verneområda blir drøfta mellom forvaltningsstyresmakta i det enkelte verneområde og Statens naturoppsyn. Dei skal òg drøfte kva for tiltak i vedtekne forvaltnings- og skjøtselsplaner forvaltningsstyresmakta ønskjer at Statens naturoppsyn skal gjennomføre på deira vegne. Det er ein føresetnad at Statens naturoppsyn sine oppgåver og aktivitetar i verneområda vert samordna med tildelinga av midler til tiltak i verneområda slik at det blir ein effektiv bruk av dei samla ressursane til tiltak i verneområda".

SNO er selv ansvarlig for planlegging, prioriteringer og økonomi for gjennomføring og rapportering av tilsyns- og kontrolloppgaver (SNOs kjerneoppgaver). Det er likevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter faglige utfordringer og tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsyn- og kontrollvirksomheten for kommende år.

Forvaltningsmyndighetene kan i tillegg ha behov for å få utført feltoppgaver som registreringsarbeid, overvåking, vedlikehold, tiltak i verneområder (informasjons-, restaurerings-, skjøtsels- eller tilretteleggingstiltak) og lignende. Bestilling av slike tiltak (bestillingsoppgaver) fra SNO-lokalt drøftes på bestillingsmøtet.

Bestillingsoppgavene sendes SNO (postmottak@miljodir.no) på vedlagte bestillingsskjema (se vedlegg 1). SNO vil avstemme disse oppgavene opp mot andre pålagte oppgaver, samt kapasitet og kompetanse for øvrig.

Oppgaver knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de meldes inn til SNO-lokalt, dette for å vurdere muligheten for å samkjøre ønskede tiltak.

Spørsmål vedgående bestilling av oppgaver kan rettes til SNO-sentralt v/Randi Boe randi.boe@miljodir.no eller Heidi Ydse heidi.ydse@miljodir.no.

Nasjonale satsningsområder og prioriteringer av SNO-ressurser for 2019

Miljødirektoratet ønsker at SNO i 2019 prioriterer følgende oppgaver:

- Restaurering av myr og annen våtmark. Tiltak som får midler over post 1420.38 til dette formålet får høy prioritet.
- Det er avsatt 3 mill til å styrke kapasitet og kompetanse til uttak av uønskede treslag som sitka eller norsk gran utenfor sitt naturlige utbredelsesområde der de fortrenger stedegne arter, j.fr modell for restaurering av myr og annen våtmark.
- Tiltak for å ivareta prioriterte arter.

4. Elektronisk søknadssenter

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klar for innmelding i løpet av uke 48. Innmeldte behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Dette med bakgrunn i at Regjeringen fra og med 2015 innførte «nettoføringsordning for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen».

Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Dersom klimatiske forhold eller andre faktorer gjør at enkelttiltak kan og bør realiseres før det formelle tildelingstidspunktet, må tiltaket forhåndsklareres med Miljødirektoratet ved Line-Kristin Larsen (line-kristin.larsen@miljodir.no) Forhåndsklaringen forutsetter at tiltaket er prioritert i bestillingen. De aktuelle tiltakene legges både inn med prioritering i ESS og formidles i form av e-post.

Frist for forvaltningsmyndigheten for innmelding i ESS er **10. januar 2019**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>

5. Rapportering

Nasjonalpark- og verneområdestyrer skal rapportere mer-/mindreforbruk i forbindelse med Endelig årsrapport (EÅR; pr 31. des. 2019). Samtidig med EÅR skal det i 2019 rapporteres på enkelttiltak finansiert over post 1420.31 via Elektronisk Søknadssenter. Manglende rapportering kan få konsekvenser for neste års tildeling.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, og hvor det ikke er aktuelt å omdisponere til annet prioritert tiltak, må fortløpende rapporteres til Miljødirektoratet. Det vil da bli frigjort ledige tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Vedlegg

1. Skjema for innspill om ønsket SNO-ressurs
2. Strategi for bruk av tiltaksmidler 2015-2020

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Ivar Myklebust
avdelingsdirektør
naturavdelingen

Morten Kjørstad
avdelingsdirektør
Statens Naturoppsyn

Kopi til:

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Arkivsaksnr: 2018/1178-0

Sakshandsamar: Astrid Bakke Haavik

Dato: 22.11.2018

Utval	Utvalssak	Møtedato
Folgefonna nasjonalparkstyre	31/18	30.11.2018

Møteplan for 2019 - Folgefonna nasjonalparkstyre 2018

Framlegg frå forvaltar

Dato	Formål
Februar 2019	Møte med fagleg rådgjevande utval og presentasjon av brukarundersøking
Mai/juni 2019	Møte og synfaring til ein viktig innfallsport
September 2019	Styremøte og synfaring?
Nov/Des 2019	Bestillingsmøte

ST 32/18 Referatsak

ST 33/18 Delegerte saker

DS 17/18 Delegert vedtak - Søknad om ekstra løyve til motorferdsel til Holmaskjer turisthytte i samband med vedlikehald - Odda / Ullensvang Turlag - Folgefonna nasjonalpark 2018/11141

DS 18/18 Partsbrev - Folgefonna Nasjonalpark - Droneflyging i samband med sauesanking i Bondhusdalen 2018/11224

DS 19/18 Delegert vedtak - Folgefonna nasjonalpark - Helikoptertur til Sauanuten for henting av sau 2018/11826

DS 20/18 Delegert vedtak - Folgefonna nasjonalpark - Overvåkning av landets vannressurser - Landingstillatelse for helikopter 2018/11685

DS 21/18 Delegert vedtak - Folgefonna nasjonalpark - Hydrologiske målinger - Transport med helikopter og snøcooter 2018/14010

DS 22/18 Delegert vedtak - Folgefonna Nasjonalpark - Droneflyging i samband med sauesanking i Bondhusdalen 2018/11224

ST 34/18 Eventuelt